

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

КАПШТИК Олександр Володимирович

УДК 351.86:659.3/.4:355.02](477)

**ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
У СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ**

25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки
та охорони громадського порядку

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Хмельницькому університеті управління та права.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор
СІЦІНСЬКИЙ Анатолій Станіславович,
Хмельницький університет управління та права,
завідувач науково-дослідної частини.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління,
старший науковий співробітник
ВАЛЕВСЬКИЙ Олексій Леонідович,
Національний інститут стратегічних досліджень,
провідний науковий співробітник відділу
гуманітарної політики;

кандидат наук з державного управління
ТВЕРДОХЛІБ Олександр Степанович,
Київський національний торговельно-економічний
університет, доцент кафедри публічного управління
та адміністрування.

Захист відбудеться *05 червня 2019 року о 10 годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради К 70.895.01 Хмельницького університету управління та права за адресою: 29000, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 8.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Хмельницького університету управління та права (29000, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 38).

Автореферат розісланий *02 травня 2019 року*.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. В. Шевчук

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасні виклики та загрози національній безпеці України зумовлюють загальну необхідність пошуку дієвого, адекватного та комплексного інструментарію, за допомогою якого стане можливою організація узгодженої взаємодії в секторі безпеки і оборони України (далі – СБіО України) та з іншими інституціями держави. Ключовим фактором формування та розвитку такої взаємодії можна вважати стратегічні комунікації в СБіО України, які є однією з найважливіших складових системи державного та військового управління, що дають можливість, залишаючись у межах демократичних практик і принципів, організувати ефективну відсіч деструктивним інформаційним кампаніям, які веде зовнішній агресор – Російська Федерація проти України.

Якісний аналіз формування стратегічних комунікацій у СБіО України в контексті забезпечення національної безпеки на підставі осмислення раціональних механізмів підвищення їх дієвості сприятиме реалізації реформи інформаційно-комунікативної діяльності держави. Це дасть змогу підвищити рівень державної координації та взаємодії органів і структур СБіО України, набутти спроможностей з виконання завдань із протидії зовнішній агресії та відновлення територіальної цілісності України, сформувати довіру українського суспільства до воєнної політики держави, підтримки курсу з набуття Україною членства в НАТО.

Актуальність дослідження обраної теми визначається необхідністю дотримання інтересів національної безпеки України та проведенням ефективних заходів у сфері стратегічних комунікацій у СБіО України в умовах ведення Російською Федерацією пропаганди та поширення неправдивої інформації про Україну через засоби масової інформації та соціальні мережі. Існування в Європі потужних центрів сили з інтересами, відмінними від національних інтересів України, військово-політичний дисбаланс сил навколо України, неефективність норм міжнародного права, економічні, політичні та військові проблеми зумовлюють необхідність удосконалення системи стратегічних комунікацій держави. Саме тому своєчасне застосування стратегічних комунікацій у СБіО України має вирішальне значення в запобіганні сучасним викликам і загрозам національній безпеці України, їх виявленні та реагуванні на них.

Стратегічні підходи до процесу створення ефективного СБіО України закладені в Стратегії національної безпеки України, затвердженій Указом Президента України від 06 травня 2015 р. № 287/2015. Цим документом передбачено спрямованість на розвиток стратегічних комунікацій у СБіО України, зокрема вдосконалення державної системи стратегічного планування, створення єдиної системи моніторингу, аналізу, прогнозування та прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони, забезпечення ефективної координації та функціонування єдиної системи ситуаційних центрів профільних органів державної влади СБіО України.

Актуальність комплексного дослідження державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України зумовлена також введенням у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 р. “Про Стратегічний оборонний бюлетень України”, затвердженого Указом Президента України 06 червня 2016 р. № 240/2016, де пріоритетними шляхами досягнення стратегічних цілей визначено становлення та розбудову спроможностей сил безпеки і оборони у сфері стратегічних комунікацій як частини загальнодержавної та міжвідомчої системи стратегічних комунікацій, спрямованих на підтримку формування та реалізації політики в СБіО України, а також досягнення цілей оборони держави.

Ще одним аргументом на користь актуальності дослідження є застосування Російською Федерацією технологій гібридної війни проти України, що перетворило інформаційну сферу на ключову арену протиборства. Саме проти України Російська Федерація використовує найновіші інформаційні технології впливу на свідомість громадян, спрямовані на розпалювання національної і релігійної ворожнечі, пропаганду агресивної війни, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення суверенітету і територіальної цілісності України. З огляду на це Указом Президента України від 25 лютого 2017 р. № 47/2017 була затверджена Доктрина інформаційної безпеки України, якою окреслено національні інтереси України в інформаційній сфері, загрози їх реалізації, напрями і пріоритети державної політики в інформаційній сфері.

Крім того, згідно з вимогами НАТО до розвитку інформаційно-комунікаційної сфери всі процеси слід спростити й пришвидшити, щоб інформаційно-комунікаційні аспекти в безпековій та оборонній сферах стали основою всіх рівнів формування політики, планування реалізації стратегічних комунікацій у СБіО України.

Основоположні засади державного управління та його механізмів визначено в працях таких учених: В.Б.Авер'янова, В.Д.Бакуменка, Н.І.Глазунової, О.А.Долгого, О.Б.Коротича, М.І.Круглова, В.С.Куйбіди, В.Я.Малиновського, П.І.Надолішнього, Н.Р.Нижник, О.Ю.Оболенського, О.М.Стельмаха, Ю.О.Тихомірова, О.С.Твердохліба, О.В.Федорчака та ін.

Теоретичні та методологічні основи національної безпеки містяться в дослідженнях українських науковців, зокрема: О.Ф.Белова, В.Ю.Богдановича, О.С.Бодрука, О.М.Буханевича, І.Л.Гасюка, В.В.Говорухи, В.П.Горбуліна, А.С.Гриценка, С.В.Дрьомова, А.В.Єрмолаєва, Я.А.Жаліла, А.Б.Качинського, В.О.Косевцова, Р.О.Кулиничка, О.В.Литвиненка, В.А.Ліпкана, І.І.Мусієнка, О.М.Омельчука, А.А.Падеріна, Г.М.Перепелиці, В.І.Почепцова, О.О.Резнікова, В.М.Рижих, О.В.Устименка, А.І.Семенченка, В.П.Синчака, Г.П.Ситника, А.С.Сіцінського, М.В.Сіцінської, М.В.Сунгуровського, О.М.Суходолі, С.В.Сьоміна, В.М.Телелима, О.В.Турчинова, І.А.Храбана та ін.

Вагомим внеском у розвиток теоретичного та практичного обґрунтування механізмів використання стратегічних комунікацій стали дослідження зарубіжних учених Дж.Бернета, Ф.Е.Денса, К.Е.Ларсона, С.Моріарті, К.Халлахана, Ю.Хабермаса, В.Шрамма, а також вітчизняних учених

С.І.Антоненка, А.В.Баровської, Т.М.Безверхнюка, О.Л.Валевського, О.В.Войтка, М.В.Гребенюка, С.А.Гуцала, Т.М.Дзюби, В.М.Дрешпака, Д.В.Дубова, Н.П.Карпчук, О.В.Кушнір, В.А.Ліпкана, І.А.Макарченко, В.Б.Міщенко, Д.П.Музиченка, Ю.Б.Пігарева, В.В.Петрова, Л.Л.Приходченко, Г.Г.Почепцова, Ю.В.Пунди, Ю.І.Радковця, Г.А.Саймона, О.Ф.Сальнікової, Є.Б.Тихомирова, Т.В.Черненко, В.В.Шидлюха та ін.

Водночас досліджень, у яких із позицій системного підходу розглянуто державно-управлінські аспекти комплексної проблеми використання стратегічних комунікацій у цілому та державних механізмів стратегічних комунікацій в СБіО України зокрема, практично немає.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. В основу дисертаційної роботи покладено результати досліджень і розробок, отриманих автором у процесі виконання науково-дослідної роботи Хмельницького університету управління та права на тему “Управлінські та правові засади забезпечення сталого розвитку України як європейської держави” (ДР № 0108U008927), де роль автора полягала в дослідженні питання використання стратегічних комунікацій у цілому та державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України зокрема.

Окремі положення дисертації є складовою заходів із реалізації указів Президента України “Про Стратегію національної безпеки України” від 26 травня 2015 р. № 287/2015, “Про Концепцію розвитку сектору безпеки і оборони України” від 14 березня 2016 р. № 92/2016, “Про Стратегічний оборонний бюлетень України” від 06 червня 2016 р. № 240/2016, “Про Доктрину інформаційної безпеки України” від 25 лютого 2017 р. № 47/2017.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є науково-теоретичне обґрунтування державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України та розроблення науково-практичних рекомендацій органам державного та військового управління, спрямованих на підвищення ефективності використання стратегічних комунікацій у СБіО України в контексті вимог Стратегії національної безпеки України, Концепції розвитку СБіО України, Воєнної доктрини України, Стратегічного оборонного бюлетеня України, Доктрини інформаційної безпеки України.

Для досягнення означеної мети було поставлено такі *завдання*:

- дослідити теоретико-правові основи державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України;
- визначити й охарактеризувати державні механізми стратегічних комунікацій у СБіО України;
- провести системний аналіз нормативно-правової бази з питань державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України;
- виявити проблемні питання функціонування державних механізмів стратегічних комунікацій СБіО України;
- проаналізувати й узагальнити зарубіжний досвід використання стратегічних комунікацій у СБіО України;
- запропонувати пріоритетні напрями та визначити шляхи вдосконалення

державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України.

Об'єкт дослідження – суспільні відносини у сфері стратегічних комунікацій.

Предмет дослідження – державні механізми стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дисертаційної роботи слугували сучасна теорія державного управління у сфері національної безпеки, міжнародно-правові акти з питань використання стратегічних комунікацій, законодавчі та нормативно-правові акти України – Конституція та укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, а також наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки України.

В основу дослідження покладено принципи та головні категорії діалектичного пізнання соціальних явищ і процесів, а також системний, індуктивний, дедуктивний, функціональний та інші теоретичні (філософські, загальнонаукові) та конкретно-наукові методи.

Для досягнення мети дослідження та вирішення поставлених завдань було використано комплекс загальнонаукових методів, що дало змогу систематизувати емпіричну інформацію, проаналізувати поточний стан формування та реалізації державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України.

Зокрема, історичний метод допоміг окреслити еволюцію становлення стратегічних комунікацій та дослідити історичні передумови формування й розвитку стратегічних комунікацій; загальнонауковий аналіз дав змогу проаналізувати наукові джерела, державні й міжнародні документи, що регламентують діяльність суб'єктів забезпечення національної безпеки щодо організації навчально-наукових центрів стратегічних комунікацій у складових СБіО України. За допомогою логіко-семантичного методу вдосконалено понятійний апарат дисертації, методу систематизації охарактеризовано поняття і визначення сутності стратегічних комунікацій у державному та військовому управлінні, методів співвіднесення і зіставлення здійснено трактування прав та обов'язків окремих суб'єктів забезпечення національної безпеки щодо імплементації Ситуаційних центрів у складових СБіО України з позиції їх спрямованості в наукових категоріях. Системний аналіз використаний для визначення доцільних державних механізмів стратегічних комунікацій в аспекті практичної реалізації, порівняльно-правовий аналіз – під час вивчення зарубіжного досвіду щодо правового регулювання використання стратегічних комунікацій з урахуванням перспектив європейської та євроатлантичної інтеграції. Емпіричне узагальнення застосовано в процесі вивчення різноманітних методичних інструментаріїв для впровадження стратегічних комунікацій у складові СБіО України, екстраполяції та прогнозування – для розроблення рекомендацій органам державного та військового управління щодо визначення перспективних напрямів і шляхів удосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є першим у вітчизняній науці державного управління комплексним дослідженням державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України, у якому виявлено та структуровано проблеми впровадження стратегічних комунікацій у силових та спеціальних структурах держави, запропоновано розв'язання виявлених проблем завдяки вдосконаленню змісту державних механізмів у цій сфері, а також розроблення науково-практичних рекомендацій органам державного та військового управління щодо підвищення ефективності використання стратегічних комунікацій у СБіО України, що в сукупності дає змогу вирішити нагальне завдання реалізації політики національної безпеки України у сфері стратегічних комунікацій.

У дисертаційному дослідженні:

уперше:

– теоретично обґрунтовано інтегративний державно-управлінський підхід у сфері стратегічних комунікацій у СБіО України, який базується на таких вихідних принципах: міжсуб'єктної координації – шляхом створення механізму узгодженої взаємодії між органами виконавчої влади всіх рівнів та інших учасників стратегічних комунікацій, до компетенції яких належать функції, пов'язані із забезпеченням національної безпеки і оборони України в контексті нових викликів і загроз національній безпеці України, зокрема агресії Російської Федерації проти України; комплексності – через запровадження системних та процесуально узгоджених заходів стратегічних комунікацій у СБіО України; інформаційної і технічної достатності – завдяки створенню інформаційно-технічної бази для забезпечення комунікаційних спроможностей на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях, що забезпечить інтеграційну підтримку стратегічних комунікацій на всіх рівнях планування та впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України;

удосконалено:

– структурні елементи системи забезпечення національної безпеки щодо реалізації та розвитку стратегічних комунікацій у СБіО України, зокрема визначено державні механізми стратегічних комунікацій у СБіО України та обґрунтовано, що найважливішими для цієї сфери є організаційний, правовий, політичний, інформаційний та спеціальний механізми, а також з'ясовано їх роль у системі державного і військового управління в цій сфері;

– систему основних принципів діяльності СБіО України у сфері стратегічних комунікацій, що базується на: законності, демократичності, відкритості, прозорості, цілісності, добросовісності, підзвітності та відповідальності; оптимального поєднання й збалансованості інтересів СБіО України і суспільства; єдності підходів у формуванні та впровадженні заходів щодо реалізації стратегічних комунікацій; науковості, системного підходу до формування та розвитку стратегічних комунікацій у СБіО України, шляхом доповнення принципами довіри, контекстності, доступності, безперервності та послідовності, ціннісного підходу, конкретно-історичного підходу, стратегічного планування;

– комплекс спеціальних процедур для використання стратегічних комунікацій у СБіО України в контексті створення Міжвідомчої комісії з питань розвитку державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України при Раді національної безпеки і оборони України, яка, з одного боку, контролюватиме та координуватиме діяльність у сфері стратегічних комунікацій у ситуаційних центрах, спрямованих на підтримку, формування та реалізацію політики у СБіО України, а з другого – регулюватиме використання стратегічних комунікацій на державному рівні;

набули подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат теорії державного управління у сфері національної безпеки на основі визначення сутності державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України як системної діяльності державних органів, посадових осіб, об'єднаних єдиними цілями та завданнями на основі використання сукупності механізмів для впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України, спрямованих на забезпечення національної безпеки за допомогою скоординованого і належного використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків з громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій з метою просування загальнодержавного наративу, формулювання і впровадження ключових повідомлень для підвищення розуміння діяльності складових СБіО України суспільством, налагодження їх дієвої та ефективної координації зокрема та цілей держави загалом;

– система професійної підготовки фахівців зі стратегічних комунікацій, зокрема визначено їх завдання, основною метою виконання яких є сприяння розвитку стратегічних комунікацій у СБіО України, а також здобуття підтримки НАТО в цій галузі; розроблено Положення про навчально-науковий Центр стратегічних комунікацій (на базі вищого військового навчального закладу), запропоновано новий перелік навчальних дисциплін для підготовки фахівців зі стратегічних комунікацій для СБіО України.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні та методичні положення дисертаційної роботи доведено до рівня конкретних прикладних розробок, спрямованих на підвищення ефективності державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України. Основні положення, висновки та рекомендації дослідження використані:

– Національним агентством України з питань державної служби:

1) у практичній діяльності Центру адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу під час розроблення практичних матеріалів до тематичних короткострокових семінарів із підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, а саме Політики стратегічних комунікацій НАТО (NATO Strategic Communications Policy), Спільної рамки ЄС щодо протидії гібридним загрозам (Joint Framework on countering hybrid threats. A European Union response) від 06 квітня 2016 р., Глобальної стратегії зовнішньої політики і безпеки ЄС (Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy) від 02 червня 2016 р., Дорожньої карти Партнерства у сфері стратегічних

комунікацій між Радою національної безпеки і оборони України та Міжнародним секретаріатом НАТО;

2) під час підготовки Концепції реформування системи професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01 грудня 2017 р. № 974-р, у частині підготовки пропозицій щодо підвищення ефективності професійної підготовки державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування з питань європейської та євроатлантичної інтеграції;

3) у процесі організації заходів із підвищення кваліфікації державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування щодо стандартів стратегічних комунікацій у частині експертно-аналітичного забезпечення проведення навчальних семінарів;

4) під час розроблення IV модуля “Комунікація для довіри” програми “100 чемпіонів”, що реалізовується в межах Програми Україна – НАТО із професійного розвитку цивільного персоналу сектору безпеки і оборони (30–31 травня 2018 р., Дипломатична академія України імені Геннадія Удовенка при Міністерстві закордонних справ) у процесі підготовки презентаційного матеріалу до практичного завдання модуля в частині інформаційно-аналітичного забезпечення набуття досвіду зі створення та функціонування механізму стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони у країнах – членах Європейського Союзу (акт про впровадження вищенаведених положень від 30 липня 2018 р. № 09/94-18);

– Інститутом законодавства Верховної Ради України під час законотворчої діяльності, куди автор надав пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правових актів, які регулюють питання розвитку стратегічних комунікацій у СБіО України (довідка про впровадження від 10 вересня 2018 р. № 22/418-1-15);

– Українським науково-дослідним інститутом цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій у частині вдосконалення механізму взаємодії з іншими структурами забезпечення національної безпеки шляхом подальшого розвитку державного центру управління з надзвичайних ситуацій ДСНС, утворення відповідних регіональних центрів та налагодження їх взаємодії з Головним ситуаційним центром та іншими ситуаційними центрами складових СБіО в контексті вимог Стратегії реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій; підвищення спроможності державного центру управління в надзвичайних ситуаціях ДСНС щодо забезпечення виконання у взаємодії з іншими складовими СБіО України завдань із протидії загрозам національній безпеці у сфері цивільного захисту (довідка про впровадження від 20 листопада 2018 р. № 93/15-1604).

Особистий внесок здобувача. Основні теоретичні положення та розробки в межах дослідження, зокрема ті, що характеризують його наукову новизну і практичне значення результатів, автор отримав особисто. У дисертації не використовувались ідеї і розробки А.С.Сіцінського, з яким було

підготовлено спільну публікацію [10], де внесок автора полягає в розробленні науково-теоретичних підходів до розуміння поняття стратегічних комунікацій у СБіО України та їх ролі в боротьбі з країною-агресором.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні та практичні положення й результати дослідження оприлюднені на науково-практичних конференціях: “Публічне управління та публічна служба в Україні: стан проблем та перспективи розвитку” (Київ, 2018); “Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід” (Одеса, 2018); “Сімнадцяті осінні юридичні читання” (Хмельницький, 2018); “Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій” (Дніпро, 2018); “Теорія та практика публічного управління та адміністрування у ХХІ сторіччі” (Київ, 2018); “Теорія та практика публічної служби” (Дніпро, 2018).

Публікації. За темою дослідження опубліковано 13 наукових праць, з них шість статей у наукових фахових виданнях України з державного управління, одна стаття – у зарубіжному виданні, шість тез виступів – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів зі списком використаних джерел до кожного, висновків та додатків. Повний обсяг дисертації становить 197 сторінок, з них 160 – основного тексту. Робота містить п'ять рисунків в основному тексті й чотири додатки. Список використаних джерел налічує 116 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами й темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну, практичне значення отриманих результатів, сформульовано особистий внесок здобувача, наведено дані щодо їх апробації, структури та обсягу дисертації.

У **першому розділі** – *“Теоретико-правові основи державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України”* – розкрито поняття і сутність стратегічних комунікацій як засобу забезпечення національної безпеки України, охарактеризовано державні механізми в цій сфері, проаналізовано основні нормативно-правові акти, що сприяють формуванню системи стратегічних комунікацій держави.

Зазначено, що узагальнення науково-теоретичних засад формування та розвитку стратегічних комунікацій держави в контексті забезпечення національної безпеки дало змогу виявити, що, попри наявність ґрунтовних досліджень у сферах державного управління та національної безпеки, тематика наукових досліджень щодо впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України в умовах зовнішньої агресії Російської Федерації проти України ще не була предметом окремого дослідження.

Визначено, що особливою та невід'ємною складовою державного управління у сфері національної безпеки є державні механізми стратегічних комунікацій у СБіО України, зокрема системна діяльність державних органів,

посадових осіб, об'єднаних єдиними цілями та завданнями на основі використання сукупності механізмів для впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України, спрямованих на забезпечення національної безпеки за допомогою скоординованого використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв'язків з громадськістю, військових зв'язків, інформаційних та психологічних операцій з метою просування загальнодержавного нарративу, формулювання і впровадження ключових повідомлень для підвищення розуміння діяльності складових СБіО України суспільством, налагодження їх дієвої та ефективної координації і досягнення цілей держави.

Наголошено на існуванні зовнішніх і внутрішніх викликів та загроз національній безпеці України в інформаційній сфері, що пов'язано безпосередньо із військовою агресією РФ проти України, зумовлює необхідність реформування системи стратегічних комунікацій держави та вдосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України.

Розглянуто організаційний, правовий, політичний, інформаційний та спеціальний механізми стратегічних комунікацій у СБіО України, а також з'ясовано їх роль у системі державного та військового управління.

Установлено, що законодавство та нормативно-правове забезпечення національної безпеки України за допомогою скоординованого використання комунікативних можливостей держави, зокрема щодо впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України, є значною мірою декларативними, оскільки не містять чіткого замислу їх реалізації, реалістичної оцінки зовнішніх і внутрішніх факторів у контексті основної мети, цілей і термінів їх досягнення, послідовності дій, напрямів – зосередження основних зусиль, конкретних ресурсів, сил і засобів, які необхідно залучити.

Також закладені у них норми щодо взаємодії та координації дій органів державної влади (державного управління) і структур СБіО України (військового управління) як у мирний час, так і в особливий період не враховують особливостей нового типу зовнішньої агресії, під час якої широко використовуються не тільки традиційні військові операції, а й різноманітні невоєнні (політичні, інформаційні, економічні) сили та засоби боротьби. Отже, з метою регулювання суспільних відносин у сфері стратегічних комунікацій необхідно розробити окремий нормативно-правовий акт, у якому буде визначено суть, зміст, форми і методи, складові та інші важливі параметри ефективного функціонування системи стратегічних комунікацій в Україні, зокрема роль різних суб'єктів соціокультурного простору.

У **другому розділі** – *“Сучасний стан державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України та аналіз зарубіжного досвіду”* – досліджено сучасний стан використання стратегічних комунікацій у СБіО України, проаналізовано проблемні питання у цій сфері та розглянуто зарубіжний досвід використання стратегічних комунікацій.

Зазначено, що за 28 років незалежності України не вдалося досягти значних успіхів у становленні національної системи стратегічних комунікацій у

державному та військовому управлінні в контексті забезпечення національної безпеки.

Установлено, що зовнішня агресія РФ, яка є довгостроковою, інші докорінні зміни в зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі України зумовлюють необхідність реформування системи державного управління у сфері національної безпеки відповідно до трансформацій в інформаційно-комунікаційному середовищі, а також реалізації реформи СБіО України, формування міжнародного іміджу, забезпечення кібернетичної безпеки, проведення інформаційно-психологічних операцій, використання дієвих інструментів і технологій публічної дипломатії. Ця система має відповідати масштабам наявних викликів і загроз національній безпеці в інформаційній сфері, бути дієво інтегрованою в європейську та євроатлантичну систему безпеки як її невід'ємна складова.

Виявлено, що проблемами у сфері стратегічних комунікацій у СБіО України є: недосконалість законодавчих та нормативно-правових актів щодо впровадження стратегічних комунікацій у сфері безпеки і оборони України; наявність в органах державної влади України некваліфікованих кадрів, залучених до виконання завдань у сфері кризових і стратегічних комунікацій; низька ефективність системи міжвідомчої взаємодії та її залежність від міжособистісних контактів; відсутність якісного аналізу інформаційного простору та оцінювання впливів з питань забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері; низька ефективність органів державного та військового управління, відповідальних за реалізацію стратегічних комунікацій у СБіО України; відсутність документів, що регламентують комунікативну діяльність держави, тощо.

Установлено, що розв'язання проблем стратегічних комунікацій у СБіО України сприятиме створенню інформаційно-комунікаційних спроможностей на стратегічному, оперативному і тактичному рівнях, забезпечить інтеграцію на підтримку стратегічних комунікацій на всіх рівнях планування та впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України, зміцнить обороноздатність і забезпечить національну безпеку України в інформаційній сфері, сприятиме відновленню територіальної цілісності Української держави, реінтеграції тимчасово окупованих і непідконтрольних територій, неухильному дотриманню чинних міждержавних договорів та угод, які регламентують питання стратегічних комунікацій із країнами – членами НАТО, що дасть можливість забезпечити інтеграцію України до Європейського Союзу в умовах нестабільності глобальної системи безпеки.

Зазначено, що відповідно до Указу Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 січня 2015 р. “Про створення та забезпечення діяльності Головного ситуаційного центру України” від 25 лютого 2015 р. № 115/2015 з метою забезпечення інформаційно-аналітичного супроводження діяльності Ради національної безпеки і оборони України з координації і контролю за діяльністю органів виконавчої влади, правоохоронних органів та військових формувань у сфері національної безпеки і оборони у мирний час, в особливий період, у тому числі в умовах воєнного

стану, умовах надзвичайного стану та у разі виникнення кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України, було створено Головний ситуаційний центр України як програмно-апаратний комплекс зі збирання, накопичення й обробки інформації, необхідної для підготовки та прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони.

Доведено, що для успішної боротьби Української держави та українського народу проти російської агресії потрібно насамперед досягти єдності української нації, збереження внутрішньої стабільності та вдосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України, які на сьогодні діють неконсолідовано та неповною мірою вирішують комплексне завдання із забезпечення міцності Української держави зсередини та одночасно максимально можливою активністю на зовнішньополітичній арені, а також із розбудовою та подальшим зміцненням її обороноздатності.

Проаналізовано зарубіжний досвід процесу реалізації стратегічних комунікацій у НАТО і визначено ключові його компоненти: розуміння владою суспільства, його інформування та залучення для просування інтересів і цілей через вплив на сприйняття, установки, переконання та поведінку; узгодження дій, зображень та висловлювань на підтримку політики і планування з метою досягнення всеосяжних стратегічних цілей (*overarching strategic objectives*); визнання того, що всі операції і види діяльності є важливими компонентами процесу комунікації, оскільки все, що говорить і робить НАТО або не спромоглося сказати і зробити НАТО, має передбачувані й непередбачувані наслідки для цільових і нецільових аудиторій; визнання того, що стратегічні комунікації є не додатковими діями, а невід'ємною складовою планування та реалізації всіх воєнних операцій і видів діяльності.

Отже, аналіз використання стратегічних комунікацій в ЄС, НАТО та ООН дає змогу стверджувати, що це є ефективним і сучасним інструментом у глобальному інформаційному просторі, завдяки якому можливе активне застосування інформаційно-комунікаційних технологій з метою розроблення чіткої інформаційної політики зазначених організацій. Однак повністю імплементувати досвід ЄС, НАТО, ООН недоречно, оскільки в країнах-членах функціонують різні моделі державного управління, політичної та управлінської культури.

У третьому розділі – *“Удосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України”* – запропоновано пріоритетні напрями та шляхи вдосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України, розроблено й обґрунтовано науково-практичні підходи до їх впровадження.

У процесі дослідження визначено напрями вдосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України: розвиток стратегічних комунікацій у СБіО України; удосконалення законодавчого та нормативно-правового забезпечення розвитку стратегічних комунікацій у СБіО України з урахуванням нових загроз національній безпеці України в інформаційній сфері; розвиток міжнародної взаємодії щодо стратегічних комунікацій у воєнній сфері.

Запропоновано та охарактеризовано організаційно-правові, політико-дипломатичні й інформаційно-комунікативні шляхи вдосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України.

Розроблено авторський проект Положення про Міжвідомчу комісію з питань розвитку державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України. Метою Міжвідомчої комісії є контроль над розбудовою в СБіО України системи комплексних, послідовних та скоординованих дій у сфері стратегічних комунікацій, спрямованих на підтримку, формування та реалізацію політики в СБіО України, а також досягнення цілей оборони держави, підготовки і застосування військ як частини загальнодержавної системи стратегічних комунікацій. Основними завданнями Міжвідомчої комісії є: аналіз організації та діяльності СБіО України щодо розвитку державних механізмів стратегічних комунікацій; розроблення пропозицій з визначення шляхів, механізмів та способів вирішення проблемних питань, що виникають під час використання стратегічних комунікацій у діяльності СБіО України; з урахуванням загальноновизнаних міжнародних норм і стандартів підготовка пропозицій з вдосконалення й оптимізації використання державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України; організація підготовки та розгляд проектів законів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, програм, заходів з питань розвитку державних механізмів стратегічних комунікацій в Україні, координація роботи відповідних структур щодо своєчасного виявлення зовнішніх і внутрішніх загроз безпеці України та запобігання їм.

На базі вищого військового навчального закладу України запропоновано створити навчально-науковий Центр стратегічних комунікацій та розроблено типові Положення установи.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі теоретично узагальнено та вирішено актуальне завдання щодо науково-теоретичного обґрунтування державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України, проаналізовано їх сучасний стан та розроблено науково-практичні рекомендації органам державного та військового управління з підвищення ефективності використання стратегічних комунікацій у СБіО України. Реалізовані мета і завдання дослідження дають підстави сформулювати такі висновки та рекомендації.

1. Аналіз наукових праць з питань державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України дав змогу встановити таке: необхідно запровадити технології стратегічних комунікацій як дієвий інструмент удосконалення системи державного управління в умовах трансформацій інформаційно-комунікаційного середовища та реалізації реформи комунікативної діяльності держави; стратегічні комунікації держави є невід'ємною складовою національної безпеки України в інформаційній сфері і спрямовані на створення сприятливих умов для забезпечення національних інтересів держави, формування національної ідеї та об'єднання навколо неї громадян України, а

також вироблення єдиного підходу до формування національних інтересів, які необхідно розглядати як найбільш сучасну та перспективну форму дій в інформаційному просторі; стратегічні комунікації у СБіО України як одна зі складових системи державного та військового управління є головним інструментарієм формування та розвитку взаємодії в силових і спеціальних структурах держави; узгоджене та своєчасне застосування стратегічних комунікацій має вирішальне значення у протистоянні загрозам в інформаційному просторі; головною метою реалізації стратегічних комунікацій у СБіО України як складової національної системи стратегічних комунікацій є просування загальнодержавного наративу, формулювання і впровадження ключових повідомлень для підвищення розуміння політики національної безпеки суспільством, ефективної протидії інформаційним викликам та загрозам.

Запропоновано авторське розуміння поняття “стратегічні комунікації в СБіО України” як цивільно-військових відносин, що складаються в процесі взаємодії та координації діяльності органів державної влади, ЗС України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України за функціональним призначенням спрямованих на захист національних інтересів України від загроз, а також громадян та громадських об’єднань, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України з урахуванням досвіду держав – членів НАТО.

Визначено, що державні механізми стратегічних комунікацій у СБіО України – це системна діяльність державних органів, посадових осіб, об’єднаних єдиними цілями та завданнями на основі використання сукупності механізмів із впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України, спрямованих на забезпечення національної безпеки за допомогою скоординованого і належного використання комунікативних можливостей держави – публічної дипломатії, зв’язків з громадськістю, військових зв’язків, інформаційних та психологічних операцій з метою просування загальнодержавного наративу, формулювання й впровадження ключових повідомлень для підвищення розуміння діяльності складових СБіО України суспільством, налагодження їх дієвої та ефективної координації зокрема та цілей держави загалом.

2. На підставі проведеного дослідження визначено та охарактеризовано державні механізми стратегічних комунікацій у СБіО України: організаційний, правовий, політичний, інформаційний та спеціальний.

Організаційний механізм – це система інструментів, методів, засобів, важелів і заходів, спрямованих на запобігання та нейтралізацію потенційних і реальних загроз національній безпеці України. Організаційний механізм може бути реалізований шляхом реформування системи стратегічних комунікацій у СБіО України; удосконалення системи державного та військового управління,

забезпечення взаємодії з Головним ситуаційним центром України та іншими ситуаційними центрами складових СБіО України, удосконалення організаційної структури підрозділів, які використовують стратегічні комунікації, розроблення системи професійної підготовки фахівців зі стратегічних комунікацій та визначення їх загальних і професійних компетенцій; удосконалення та розвитку системи демократичного цивільного контролю над СБіО України тощо.

Правовий механізм – це система законодавчих та нормативно-правових норм щодо забезпечення національної безпеки України за допомогою скоординованого і належного використання комунікативних можливостей держави, зокрема впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України. Правовий механізм реалізовується через правове регулювання питань щодо спроможностей сил безпеки і оборони у сфері стратегічних комунікацій як частини загальнодержавної та міжвідомчої системи стратегічних комунікацій, узгодження правових норм з питань розвитку стратегічних комунікацій у СБіО України з урахуванням нових загроз національній безпеці України в інформаційній сфері, урегулювання питань цивільно-військових відносин у сфері стратегічних комунікацій тощо.

Політичний механізм – це комплекс політико-дипломатичних заходів, спрямованих на створення та поглиблення зв'язків України з політикою ЄС та НАТО, посилення політичного діалогу у сфері міжнародної і регіональної безпеки. Шляхами реалізації політичного механізму визначено: забезпечення політичної підтримки України з боку США та інших провідних країн світу, залучення до активного співробітництва впливових міжнародних організацій, у тому числі ООН, ОБСЄ, Ради Європи; отримання від міжнародного співтовариства додаткових гарантій щодо захисту суверенітету і територіальної цілісності України; залучення політичної, військової, гуманітарної та іншої підтримки України з боку ЄС та США; розроблення та імплементацію міжнародних проектів та програм, спрямованих на впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України; формування довіри українського суспільства до воєнної політики держави, підтримку ним курсу з набуття Україною членства в НАТО тощо.

Інформаційний механізм – це сукупність форм і методів формування національного інформаційно-психологічного простору, що реалізовується завдяки вибору правильного каналу і часових параметрів доставлення інформації до адресата, поєднанню вербальних і невербальних засобів інформування, визначенню алгоритму оцінювання інформаційно-психологічних операцій, застосуванню арсеналу засобів контролю за фактом доставлення інформації до адресата, оцінювання ефекту інформаційного впливу з метою забезпечення національної безпеки України та готовності СБіО України до виконання завдань в умовах пропаганди і поширення неправдивої інформації про Україну через засоби масової інформації та соціальні мережі, а також завдяки гармонійному розвитку держави незалежно від наявності внутрішніх і зовнішніх інформаційно-психологічних впливів.

Спеціальний механізм – це комплекс військових (правоохоронних) заходів. У ході реалізації стратегічних комунікацій відповідно до компетенції

СБіО України встановлюють такі обмеження: всі заходи у сфері стратегічних комунікацій у СБіО України проводять без порушення законних прав та свобод людини і громадянина, крім випадків обмежень, передбачених чинними нормативно-правовими актами; інформаційні та психологічні операції як складові стратегічних комунікацій не проводять стосовно громадян України (крім тих, які є членами терористичних угруповань та незаконних збройних формувань), а також не проводять на території України, поза межами території, на якій введено правовий режим воєнного стану, поза межами району проведення антитерористичної операції або інших місць (районів) підготовки та застосування СБіО України.

3. Проведено системний аналіз нормативно-правової бази з питань державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України, який свідчить, що в процесі формування національної правової системи впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України як частини загальнодержавної та міжвідомчої системи стратегічних комунікації триває гармонізація за міжнародно-правовими та загальноєвропейськими стандартами.

Установлено, що правовою основою для впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України є Конституція України, а також закони України, Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 26 травня 2015 р. № 287, Воєнна доктрина України, затверджена Указом Президента України від 24 вересня 2015 р. № 555, Дорожня карта Партнерства у сфері стратегічних комунікацій між Радою національної безпеки і оборони України та Міжнародним секретаріатом НАТО, підписана 22 вересня 2015 р., Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України, затверджена Указом Президента України від 14 березня 2016 р. № 92, Стратегічний оборонний бюлетень України, уведений у дію Указом Президента України від 06 червня 2016 р. № 240, Державна програма розвитку Збройних Сил України на період до 2020 року, уведена у дію Указом Президента України від 22 березня 2017 р. № 73, Доктрина інформаційної безпеки, затверджена Указом Президента України від 25 лютого 2017 р. № 47, Річна національна програма під егідою Комісії Україна – НАТО на 2019 рік, затверджена Указом Президента України від 10 квітня 2019 р. № 117, а також інші нормативно-правові акти, що регламентують функціонування і розвиток СБіО України в сучасних умовах.

Аналіз національного законодавства, що регулює суспільні відносини у сфері стратегічних комунікацій у СБіО України, дав змогу встановити основні проблеми системного законодавчого і правового регулювання використання стратегічних комунікацій у СБіО України: низький рівень правового регулювання питань щодо спроможностей сил безпеки і оборони у сфері стратегічних комунікацій як частини загальнодержавної та міжвідомчої системи стратегічних комунікації; відсутність концептуальної правової бази з питань урегулювання державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України; наявність у чинній законодавчій та нормативно-правовій базі недоліків, зокрема невизначеності суті, змісту форм і методів, складових та інших важливих параметрів ефективного функціонування системи стратегічних

комунікацій в Україні з урахуванням нових загроз національній безпеці України в інформаційній сфері.

4. Виявлено проблемні питання функціонування державних механізмів стратегічних комунікацій СБіО України: недосконалість законодавчих та нормативно-правових актів щодо впровадження стратегічних комунікацій у сфері безпеки і оборони України; наявність в органах державної влади України некваліфікованих кадрів, залучених до виконання завдань у сфері кризових і стратегічних комунікацій; низька ефективність системи міжвідомчої взаємодії та її залежність від міжособистісних контактів; відсутність якісного аналізу інформаційного простору та оцінювання впливів з питань забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері; низька ефективність органів державного та військового управління, відповідальних за реалізацію стратегічних комунікацій у СБіО України; відсутність документів, що регламентують комунікативну діяльність держави; відсутність дієвого демократичного цивільного контролю за діяльністю СБіО України; недостатній рівень розвитку міжнародної взаємодії у сфері стратегічних комунікацій тощо.

5. Проаналізовано й узагальнено зарубіжний досвід використання стратегічних комунікацій у СБіО в контексті можливості його застосування в Україні. Визначено що стратегічні комунікації ЄС, НАТО й ООН є ефективним та сучасним інструментом у глобальному інформаційному просторі, що дає змогу активно використовувати інформаційно-комунікаційні технології для розроблення чіткої інформаційної політики зазначених організацій.

Досліджено використання стратегічних комунікацій у секторі безпеки США та КНР і виявлено відмінності у підходах, що вказує на недоречність повної імплементації досвіду ЄС, НАТО, ООН чи окремих країн, оскільки в них функціонують різні моделі державного управління, політичної та управлінської культури. Разом з тим указано на необхідність посилення співпраці, а саме проведення тренінгів та консультацій із залученням іноземних фахівців у цій сфері. З'ясовано, що для організації стратегічних комунікацій у державних структурах, а саме складових СБіО України, необхідно розробити національні процедури формування тем і повідомлень в інтересах утвердження загального стратегічного наративу.

6. Запропоновано пріоритетні напрями та визначено шляхи вдосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України. Зокрема, пріоритетними напрямками визначено: розвиток стратегічних комунікацій у СБіО України; удосконалення законодавчого та нормативно-правового забезпечення розвитку стратегічних комунікацій у СБіО України з урахуванням нових загроз національній безпеці України в інформаційній сфері; розвиток міжнародної взаємодії щодо стратегічних комунікацій у воєнній сфері.

Визначено організаційно-правові, політико-дипломатичні та інформаційно-комунікативні шляхи вдосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України. Організаційно-правові шляхи передбачають проведення органами державного та військового управління комплексу системних організаційно-правових заходів, зокрема вдосконалення організаційної

структури підрозділів, які використовують стратегічні комунікації, розроблення системи професійної підготовки фахівців зі стратегічних комунікацій та визначення їх загальних і професійних компетенцій, створення при РНБО Міжвідомчої комісії з питань розвитку державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України, розроблення типового Положення про навчально-науковий центр стратегічних комунікацій тощо. Політико-дипломатичні шляхи передбачають проведення комплексу політико-дипломатичних заходів для поглиблення зв'язку України з політикою ЄС та НАТО, посилення політичного діалогу у сфері міжнародної і регіональної безпеки з метою збереження і зміцнення миру та стабільності в регіональному й міжнародних вимірах, посилення стратегічних комунікацій у СБіО України тощо. Інформаційно-комунікативні шляхи передбачають використання інформаційно-комунікаційних технологій під час стратегічних комунікацій, спрямованих на створення, збирання, отримання, зберігання, використання, поширення, охорону та захист інформації (інформаційних продуктів та інформаційних ресурсів), необхідних для підготовки та прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони.

Наукові результати дисертаційного дослідження дають підстави запропонувати практичні рекомендації органам державної влади, які є суб'єктами законодавчої ініціативи та уповноважені формувати нормативно-правове забезпечення системи впровадження стратегічних комунікацій у СБіО України як частини загальнодержавної та міжвідомчої системи стратегічних комунікації, а саме: визначити умови, підстави та процедуру забезпечення взаємодії з Головним ситуаційним центром України та іншими ситуаційними центрами складових СБіО України; удосконалити організаційну структуру підрозділів, які використовують стратегічні комунікації; модернізувати наукове, інформаційно-технічне і кадрове забезпечення, що сприятиме розробленню та реалізації сучасних наукових, інформаційно-технічних проєктів, концепцій, доктрин, стратегій, програм, планів; розробити системи професійної підготовки фахівців зі стратегічних комунікацій та визначити їх загальні й професійні компетенції.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, які відображають основні наукові результати дисертації

1. Капштик О. В. Стратегічні комунікації як ефективний механізм протидії гібридній війні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2016. № 1. URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1275>.
2. Капштик О. В. Аналіз нормативно-правового забезпечення державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 15. С. 126–130.
3. Капштик О. В. Поняття і сутність стратегічних комунікацій як засобу забезпечення національної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 16. С. 109–113.

4. Kapshtyk O. V. Foreign experience of the implementation of strategic communications: the European Union and NATO. *European Applied Sciences*. 2018. № 4. P. 5–6.

5. Капштик О. В. Характеристика державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 17. С. 97–101.

6. Капштик О. В. Шляхи вдосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 18. С. 104–107.

7. Капштик О. В. Теоретичні здобутки у галузі наукового забезпечення розвитку державних механізмів стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 1. С. 101–106.

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

8. Капштик О. В. Аналіз основних принципів реалізації стратегічних комунікацій в державному секторі. *Публічне управління та публічна служба в Україні: стан проблем та перспективи розвитку*: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 7–8 верес. 2018 р.) / за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, В. Л. Федоренка. Київ: Ліра-К, 2018. С. 211–214.

9. Капштик О. В. Методичні основи стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України. *Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Одеса, 26 жовт. 2018 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2018. С. 145–146.

10. Сіцінський А. С., Капштик О. В. Науково-практичні підходи до впровадження стратегічних комунікацій у сектор безпеки і оборони України. *Актуальні проблеми юридичної науки*: зб. тез міжнар. наук. конф. “Сімнадцяті осінні юридичні читання” (Хмельницький, 19–20 жовт. 2018 р.): [у 2 ч.]. Хмельницький: Хмельниц. ун-т. упр. та права, 2018. Ч. 1. С. 33–35. Авт.: с. 34–35.

11. Капштик О. В. Пропозиції щодо вдосконалення організаційно-правового механізму стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України. *Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій*: матеріали II Всеукр. наук. конф. (Дніпро, 26–27 жовт. 2018 р.): у 2 ч. Ч. II / наук. ред. О. Ю. Висоцький. Дніпро: СПД “Охотнік”, 2018. С. 310–311.

12. Капштик О. В. Аналіз організації та діяльності Центру стратегічних комунікацій НАТО. *Теорія та практика публічного управління та адміністрування у XXI сторіччі*: матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю здобувачів вищої освіти та молодих вчених (Київ, 30 листоп. 2018 р.). Київ: НАДУ, 2018. С. 132–134.

13. Капштик О. В. Пріоритетні напрями розвитку кадрового механізму стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України. *Теорія та практика публічної служби*: матеріали наук.-практ. конф. (Дніпро, 21 грудня 2018 р.). Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2018. С. 147–149.

АНОТАЦІЯ

Капштик О. В. Державні механізми стратегічних комунікацій у секторі безпеки і оборони України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку. – Хмельницький університет управління та права, Хмельницький, 2019.

У дисертаційному дослідженні вперше здійснене теоретичне узагальнення та вирішено актуальне завдання щодо науково-теоретичного обґрунтування державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України, проаналізовано їх сучасний стан та розроблено науково-практичні рекомендації органам державного та військового управління щодо підвищення ефективності використання стратегічних комунікацій у СБіО України. Визначено та охарактеризовано державні механізми стратегічних комунікацій у СБіО України, зокрема організаційний, правовий, політичний, інформаційний та спеціальний. Проаналізовано й узагальнено зарубіжний досвід використання стратегічних комунікацій у СБіО України в контексті можливості його застосування в Україні. Запропоновано пріоритетні напрями та визначено шляхи вдосконалення державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України. Розроблено проект Положення про Міжвідомчу комісію з питань розвитку державних механізмів стратегічних комунікацій у СБіО України.

Ключові слова: державне управління, державні механізми, стратегічні комунікації, сектор безпеки і оборони, сфера безпеки і оборони, загрози національній безпеці, національна безпека, політика забезпечення національної безпеки, зовнішня агресія.

ANNOTATION

Kapshtyk O. V. Public Mechanisms of Strategic Communications in the Security and Defense Sector of Ukraine. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for obtaining the candidate of sciences degree in public administration, speciality 25.00.05 – public administration in the sphere of national security and protection of civil order. – Khmelnytskyi university of management and law, Khmelnytskyi, 2019.

In the dissertation research, for the first time a theoretical generalization and the actual task for the scientific and theoretical substantiation of the public mechanisms of strategic communications in the security and defense sector of Ukraine have been made, their current status has been analyzed, and the scientific

and practical recommendations for state and military authorities to improve the efficiency of strategic communications utilization in the security and defense sector have been developed.

The problem issues of the public mechanisms of strategic communications in the security and defense sector of Ukraine were identified, in particular, the imperfection of the legislative and regulatory framework for the implementation of strategic communications in the field of security and defense of Ukraine; the presence of unskilled personnel in the state authorities of Ukraine involved in the implementation of tasks in the field of crisis and strategic communications; low efficiency of interagency interaction system and its dependence on interpersonal contacts; lack of qualitative analysis of information space and impact assessment on issues of national security in the information sphere; low effectiveness of the state and military authorities responsible for the implementation of strategic communications in the security and defense sector of Ukraine; lack of documents regulating communicative activities of the state; lack of effective democratic civilian control over the activities of the security and defense sector of Ukraine; insufficient level of development of international cooperation in the field of strategic communications, etc.

The foreign experience of using strategic communications in the security and defense sector in the context of its use in Ukraine is analyzed and summarized, which makes it possible to assert that strategic communications of the EU, NATO and the UN are an effective and modern tool in the global information space, which allows to actively use the information – communication technologies in order to develop a clear information policy of these organizations.

The priority directions are proposed and ways of improving the public mechanisms of strategic communications in the security and defense sector of Ukraine are defined. In particular, the priority directions include the development of strategic communications in the field of security and defense of Ukraine; improvement of the legislative and regulatory support for the development of strategic communications in the security and defense sector of Ukraine, taking into account new threats to the national security of Ukraine in the information sphere; development of international cooperation on strategic communications in the military sphere.

The organizational-legal, political-diplomatic and informational-communicative ways of improvement of public mechanisms of strategic communications in the security and defense sector of Ukraine are determined.

The author's draft Regulations on the Interdepartmental Commission on the Development of State Mechanisms of Strategic Communications in the Security and Defense Sector of Ukraine.

On the basis of the higher military educational institution of Ukraine, it is proposed to create a training center for strategic communications.

Key words: public administration, public mechanisms, strategic communications, security and defense sector, sphere of security and defense, threats to national security, national security, national security policy, external aggression.

Підп. до друку 23.04.2019. Формат 60×84 1/16.
Папір офсетний. Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 1,16.
Наклад 100 прим. Зам. № 6.

Віддруковано ТОВ «Хмельницький ЦНТІ»